

T.C.

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ PROGRAMI**

**OKUL GÜVENLİĞİ SORUNU VE OKUL GÜVENLİĞİ İLE
İLGİLİ ÖĞRETMEN VE VELİLERİN GÖRÜŞLERİ: YEREL
ÇALIŞMA ÖRNEĞİ**

**TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ
Akın AÇIKGÖZ**

İSTANBUL, 2022

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ PROGRAMI

**OKUL GÜVENLİĞİ SORUNU VE OKUL GÜVENLİĞİ İLE
İLGİLİ ÖĞRETMEN VE VELİLERİN GÖRÜŞLERİ: YEREL
ÇALIŞMA ÖRNEĞİ**

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ

Akın AÇIKGÖZ
(200512046)

Danışman
Prof. Dr. Hasan BACANLI

İSTANBUL, 2022

Öğrencinin

Numarası : 200512046
Adı Soyadı : Akın AÇIKGÖZ
Anabilim/Anasanat Dalı : Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Programı : Eğitim Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanı : Prof.Dr.Hasan BACANLI
Eş Danışmanı (Varsa) : .....
Tez Konusu : Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Güvenliği Konusunda
Öğretmen ve Velilerin Görüşleri: Yerel Çalışma Örneği

Tez Savunma Tarihi : .../.../20.. Saati : ... : ...

Proje Savunma Sınavı, FSMVÜ Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın projesinin **KABULÜNE OYBİRLİĞİ/ OYÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

	Jüri Üyesi	Kanaati (Kabul/Ret /Düzeltilm)	İmza
(Danışman)	Prof.Dr. Hasan BACANLI	.....	.....
	.....	.....	.....
	.....	.....	.....
(İkinci Danışman)	Dr.Nur SILAY	.....	.....
*	.....	.....	.....

*2. Danışman varsa doldurulacak

BEYAN/ ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Akın AÇIKGÖZ

AÇIKGÖZ, Akın
Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim
Bilimleri ABD. Eğitim Yönetimi Bilim
Dalı
Proje Danışmanı: Prof. Dr. Hasan BACANLI
Ocak, 2022 47 Sayfa

ÖZET

Son dönemde ülkeler için önemli sorunlardan biride okul güvenliği olmuştur. Bu konuda ilgili bakanlıkların ve ebeveynlerin duyarlılıkları giderek artmıştır. Okullar gün geçtikçe toplumlardaki değişimlerden de olumsuz olarak etkilenmekte daha güvensiz yerler haline gelmekte ve insanların okula güven algıları değişmektedir.

Kovid -19 salgını sırasında okullardaki sağlık, temizlik ve hijyen konularının önemi bir kere daha anlaşılmıştır. Okulların her alanda güvenli ortamlar haline getirilmesi için konunun sürekli gündemde tutulması, konu ile ilgili akademik ve okul merkezli çalışmaların yapılması önemlidir.

Nüfusun büyük çoğunluğunun eğitim sektörü ile doğrudan ya da dolaylı ilişkisinin olması nedeniyle kamuoyu olarak okul güvenliğine olan ilgiyi daha da arttırmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı okul güvenliği konusunda kaynak oluşturabilecek durum çalışması yapmaktır. Bu doğrultuda yapılan araştırmada, güvenlik kavramı, yerel düzeyde ele alınıp tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Okul güvenliği, güven, güvenlik, güvenli okul, okul güvenliği boyutları.

AÇIKGÖZ, Akın

Non-Thesis Master's Project, Educational
Sciences Department. Educational Administration

Project Advisor: Prof. Dr. Hasan BACANLI

January, 2022 47 Page

ABSTRACT

One of the most important problems for countries in recent years has been school safety. The sensitivity of the relevant ministries and parents on this issue has gradually increased. Schools are being negatively affected by the changes in societies day by day, they are becoming more unsafe places and people's perceptions of school trust are changing.

The importance of health, cleaning and hygiene issues in schools was once again understood during the Kovid -19 epidemic. In order to make schools safe environments in all areas, it is important to keep the issue on the agenda and to carry out academic and school-centered studies on the subject.

Due to the fact that the majority of the population has a direct or indirect relationship with the education sector, it further increases the public's interest in school safety. The main purpose of this study is to make a case study that can be a resource on school safety. In this study, the concept of security was handled and discussed at the local level.

Keywords: School safety, trust, security, safe school, school security dimensions.

ÖNSÖZ

Türkiye, 26 milyonu aşan öğrenci sayısı ile dünyadaki 143 ülkenin nüfusunu bile geride bırakmış durumdadır. Bu gücü iyi bir şekilde değerlendirmek ve dünyada söz sahibi olan ülkeler seviyesine ulaşabilmek için öğrencilerimize en iyi şekilde en güvenli ortamlarda eğitim vermemiz gerekmektedir.

Okullardaki eğitim faaliyetlerinin sağlıklı olarak yapılabilmesi ve arzu edilen başarı düzeyine ulaşabilmesi için en önemli etkenlerden biri de okul güvenliğidir. Kaliteli bir eğitim öğretim ortamı hazırlamak için; öğrencilerin, velilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin ve diğer tüm paydaşların kendilerini fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak güvenli bir okul ortamında hissetmeleri gerekmektedir. Eğitim öğretim çalışmalarının genel amacı, geleceğimizi oluşturacak çocuklarımızın, gençlerimizin duygu, düşünce, yetenek ve akademik anlamda yetkin bireyler olarak hedeflenen düzeylere ulaşmalarını sağlayacak çalışmalar yapmaktır. Çocukların gelişiminde ve sosyalleşmesinde önemli rolü olan okulun belirli güvenlik kriterlerine uygun olmasını istemek velilerin temel hakkıdır.

Bu araştırmada eğitim sistemimiz için önemli bir konu olan okul güvenliği ile ilgili durum çalışması yapılmıştır. Çalışmamın, bünyesinde çalışmaktan gurur duyduğum Eyyup Genç İlkokuluna ve diğer okullara faydalı olacağına inanıyor, çalışma sırasında desteklerini esirgemeyen okul müdürüm Cengiz İMAMOĞLU'na, müdür yardımcısı arkadaşlarım Ali Rıza ERDEM ve Dilek YALÇIN'a teşekkür ederim.

Proje çalışmamın her aşamasında bana destek olan değerli hocam ve proje danışmanım Prof. Dr. Hasan BACANLI ve projenin teknik kısmında önemli katkıları bulunan saygıdeğer hocam Dr.Nihan SÖLPÜK TURHAN'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
ÖNSÖZ	VI
İÇİNDEKİLER	VII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. İLGİLİ KAVRAMLAR	3
1.1. GÜVEN KAVRAMI	3
1.2. GÜVENLİK KAVRAMI.....	3
1.3. OKUL GÜVENLİĞİ	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
3. GÜVENLİ OKUL VE GÜVENLİ OKULUN ÖZELLİKLERİ	5
4. OKUL GÜVENLİĞİ BOYUTLARI.....	5
4.1.OKULDA FİZİKSEL/BEDENSEL GÜVENLİK.....	6
4.1.1. Okulda Temizlik.....	6
4.1.2. Okulda Sağlık.....	8
4.1.3. Okulda Beslenme	9
4.2. OKULDA PSİKOLOJİK GÜVENLİK.....	11
4.3. OKULDA TOPLUMSAL GÜVENLİK.....	11
4.3.1. Okullarda Zorbalık.....	12
4.3.2. Okulda Dayak.....	13
4.3.3. Okulda Ayrımcılık	13
4.3.4. Okulda Cinsel İstismar.....	15
4.4. OKULDA FİZİKSEL ORTAM VE FİZİKSEL ÇEVRE GÜVENLİĞİ.....	15
4.4.1. Okulun Fiziksel İmkânları ve Fiziksel Çevresi.....	15
4.4.2. Doğal Afetler ve Okullar.....	16
4.4.3. Okullarda Mal Güvenliği	16
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	17
5. ARAŞTIRMANIN AMACI	17
6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	17
7. VARSAYIMLAR.....	18

8. TANIMLAR	18
8.1. GÜVENLİK.....	18
8.2. GÜVENLİ OKUL.....	18
8.3. OKUL GÜVENLİĞİ	18
8.4. ÖĞRETMEN	18
8.5. VELİ	18
9. YÖNTEM.....	18
9.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	18
9.2. ARAŞTIRMANIN DESENİ	19
9.3. ÇALIŞMA GRUBU	19
9.4. VERİLERİN TOPLANMASI	20
9.5. VERİLERİN ANALİZİ	21
10. BULGULAR	22
SONUÇ VE TARTIŞMA	33
KAYNAKÇA.....	35
ÖZGEÇMİŞ	38

GİRİŞ

Okul güvenliğinden söz edildiğinde yalnızca öğrenciler akla gelmemelidir. Çünkü okul güvenliği; sadece öğrenci değil okulu meydana getiren tüm paydaşların fiziksel ve ruhsal sağlıkları yönünden önem arz etmektedir. Okul güvenliği yönünden incelendiğinde, önceliğin korunma ihtiyacı olan öğrenciler olduğu akla gelmekle beraber, okullarda meydana gelen olumsuzluklar okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve diğer personelinde yeteri kadar güven içerisinde bulunmadıklarını göstermektedir (Dönmez, 2001).

Öğrencilerin, eğitim öğretim alanında yeteneklerini hedeflenen düzeyde geliştirmeleri için ve sahip oldukları becerilerinin çeşitli etkinliklerle desteklendiği bir öğrenme ortamına yani güvende oldukları bir ortama sahip olmaları gerekmektedir. Güven sağlayan okullar bir çok alanı bünyesinde barındırır. Bu anlamda kapsayıcıdır. Bundan da daha ilerisi güvenli okullar, öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarının karşılayıcısı olarak tanımlanırlar (Dönmez ve Güven , 2002).

Kavramsal olarak okul güvenliği öğrenci, öğretmen ve okul ile ilgili tüm paydaşların kendilerini psikolojik, duygusal ve bedensel bakımdan güven içinde hissettikleri ortam şeklinde tarif edilebilir. Okul güvenliği, öğrenci ve öteki personelin okula ulaşmak için evinden ayrıldığı andan başlayıp yeniden eve ulaşmaya dek devam eden bütün adımları kapsar. Özellikle taşınmalı eğitim ile faaliyet gösteren okullar açısından okul ile ev arasındaki güvenlik daha büyük önem arz etmektedir. Mekân açısından okul güvenliği incelenirse;

- Ev ve okul arası güvenlik,
- Okulun sınırlarında güvenlik,
- Ders alanı içinde güvenlik şeklinde, okul ile alakalı üç ana bölümdeki güvenliği içermektedir (Işık,2004).

Kavramsal olarak okul güvenliğinin açık ve net bir dille ifade edilebilmesi amacıyla, en başta asıl gayeleri öğrencileri belli kriterlerde eğitmek, belli bilgi ve becerileri öğretmek olan okulların detaylı olarak tahlilinin yani okul ve eğitim kavramlarının açıklanması gerekir.

Okul ortamı kontrollü olup, öğrencilerin kazanması gereken bilgi, beceri ve tutumlar önceden belirlenmiştir. Bu bilgi, beceri ve tutumlar öğretmen tarafından planlı olarak yürütülen eğitim öğretim etkinlikleri ile öğrencilere kazandırılabilir. Okullar düzey ve özelliklerine göre, okul öncesi kurumlar, ilkokullar, ortaokullar, liseler, meslek okulları, yüksekokullar, üniversiteler olarak adlandırılabilir (Erden, 1985).

Okulların belirledikleri amaçlar asıl olarak eğitim yoluyla kazandırılmaya çalışılan genel amaçlardır. Okullar genel amaçları itibariyle her bir öğrenciden belli niteliklere sahip iyi bir vatandaş, katılımcı bir üretici, bilinçli bir tüketici, siyasi bilinç sahibi vatandaşlar ve liderlik vasıfları taşıyan bireyler yetiştirmek gibi enternasyonal bir kimliğe sahip özellikler taşırlar. Okulların enternasyonal amaçlarının dışında, kendi özelliklerine has hedefleri de vardır. Milli Eğitim Bakanlığının 1739 sayılı temel kanununda özel amaçlar başlığı altında bu amaçlar belirtilmiştir. Okullar bu hedeflere ulaşabildiğinde, başka bir deyişle geleceğin büyükleri olan çocuklarımızı duygusal, zihinsel ve bedensel yönlerden geliştirip her birini gelecekteki rolüne hazırlayabildiğinde etkinliği ortaya çıkacaktır (Balcı, 1993).

Okulların problemleri buldukları çevreyi ve toplumları, toplumların ve çevrenin problemleri de okulları doğrudan etkilemektedir. Okullarda bu problemlerin nedenleri bilinirse, problemlerin nedenleri daha üst birimler tarafından duyulmaya başlar (Başaran, 2007).

Okulun problemleri arasında maddi problemler, eğitimde kalite problemi, örgütsel ve mesleki bağlılık, örgütsel iletişim, yönetici iletişimi problemleri, okulun

çevre ile ilgili problemleri, okulun diğer kurumlarla olan problemleri, alt yapı, araç-gereç ve donanımsal problemleri yanında “ güvenlik problemi” de öncelikli olarak tartışılması gerekli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Eğitim- öğretim hedeflerini gerçekleştirme işi can ve mal güvenliğinin sağlanamadığı bir ortamda tahmin edileceği üzere zorlaşacaktır.

Dolayısıyla okulun amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesinde büyük öneme sahip olan okul güvenliğinin öncelikli olarak yeteri kadar sağlanması en temel ihtiyaçtır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. İLGİLİ KAVRAMLAR

1.1.GÜVEN KAVRAMI

Güveni, insanların birbirleriyle ilişkileri sırasında sağlıklı bir şekilde iletişimin, etkili bir biçimde etkileşimin ve birbirleriyle alış-verişlerinin olduğu zarar görmeyecekleri hissine dayalı duygu ve düşüncelerin toplamıdır diye tanımlayabiliriz. Güvenilir olduğuna inanılan insanların bir araya gelerek oluşturdukları ortamlarda çok daha sağlıklı, huzurlu ve rahat bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmek için sürekli bir gayret içinde oldukları görülür. Çünkü güven duygusunun insanları hedeflerine ulaştırma konusunda önemli bir yeri bulunmaktadır. Zıttı durumsa tehlike olarak görülebilmekte ve risk faktörü şeklinde algılanabilmektedir. Bu durum insanların kaygı ve stres içinde yaşamalarına, kaygının verdiği negatifle bireylerin mutsuzlaşmasına ve ruhsal bozukluklara yol açabilir.

1.2.GÜVENLİK KAVRAMI

İnsanın yaşam hakkı doğumundan itibaren gelen bir haktır ve hayatını idame ettirebilmesi için her türlü tehlikeye karşı çeşitli önlemler alması, can ve mal güvenliğini korumak için çaba göstermesi güvenlik olarak adlandırılabilir. İnsan

yaşamının temel ihtiyaçları içerisinde güvenlik ön saflarda yer bulmaktadır (barınma, beslenme, uyku ve güvenlik , cinsellik,). İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin üçüncü maddesinde, insanın hayatını sürdürebilmesi için öncelikli olarak güvenliğinin sağlanması dolayısıyla yaşama hakkının en temel ve doğal bir hak olduğu belirtilmiştir.

Kısaca özetlersek; güvenlik, bireyin güvenli bir ortamda sağlıklı olarak yaşamını sürdürebilmesi için kendisine yönelik gelebilecek tüm saldırı, tehdit ve doğal yollarla meydana gelebilecek tabii ve beşeri afetlere karşı önceden alınması gereken tedbirler ve süreçler bütünüdür.

Eğitim kurumlarında bu sürecin tüm yönetmeliklerle eş zamanlı olarak devam ettirilmesi okul güvenliğinin sağlanması için vazgeçilmez bir unsurdur.

Buna göre eğitim kurumları olarak okullar her bireyin sağlıklı bir yaşam sürmesi için her türlü önlemi alarak huzurlu ve özgür bir eğitim ortamı oluşturmalıdır.

1.3. OKUL GÜVENLİĞİ

Okul güvenliği “öğrenci, öğretmen ve diğer tüm paydaşların kendilerini psikolojik,fiziksel ve duygusal yönlerden hür hissetme duygusudur” (Dönmez, 2001, 64). Okul güvenliği “okulda öğrenme için uygun bir ortam yaratmaktır” (Güven, 2002, 68).

Etkili öğretimi gerçekleştirmek için öğrencilerin ve personelin eğitim ortamında kendilerini güvende hissetmeleri önemlidir. Bireyin kendini güvende hissetmediği ortamlarda etkili öğretme ve öğrenmeyi sağlamak zordur. Her şeyden önce, her öğrenci evde olduğu gibi okulun her köşesinde kendini güvende hissetmelidir. Okullardaki tüm idari kurallar ve uygulamalar bu güvenli ortamı yaratmayı amaçlamalıdır. Maslow'un motivasyon teorisine göre kendini güvende hissetmeyen bir öğrencinin derslerine konsantre olmasının imkansız değilse de zor olduğu söylenebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

3. GÜVENLİ OKUL VE GÜVENLİ OKULUN ÖZELLİKLERİ

Literatüre bakıldığında güvenli okulu açıklamaya yönelik birçok tanımla karşılaşmaktayız. Güvenli okul; tüm paydaşların pozitif etkileşimine izin veren, okulun eğitimsel misyonunu yansıtan, pozitif ilişkileri ve kişisel gelişimi sağlayan tutum ve davranışların yer aldığı okul iklimidir (Bucher vd. 2005; Aktaran : Özcan 2015). Güvenli okul öğretmen ve öğrencilerin sıcak ve samimi bir ortamda korku ve tehdit olmadan öğrenebilecekleri ve öğretebilecekleri bir ortamdır.

Güvenli okul şiddet vakalarının nadiren meydana geldiği, öğretmen ve idarecilerin okul disiplininden çok eğitimsel görevleriyle ilgilendiği, öğrencilere öğrenme için önemli imkânların verildiği yerdir. Güvenli okullar, güvenliği sadece emniyet tedbirleriyle sınırlamayan aynı zamanda çocukların duygusal, eğitimsel ve sosyal gelişimini, olumlu ilişkileri, ailelerle işbirliğini önemseyen ve destekleyen okullardır (MEB. ve Unicef, 2006).

Güvenli bir okul, eğitim faaliyetlerinin rahat bir ortamda, şiddetten, kaygıdan ve korkudan uzak, yürütülebildiği bir yerdir. Böyle bir ortam, her öğrencinin kendisini önemli bir birey olarak gördüğü ve kabul edildiğini hissettiği bir eğitim ortamı sağlar. Güven ortamına sahip bir okul; Davranışsal beklentilerin açıkça ifade edildiği ve destekleyici ve iyiliksever bir şekilde uygulandığı tehdit edici olmayan bir yerdir (Mabie, 2003).

4. OKUL GÜVENLİĞİ BOYUTLARI

Okul güvenliğinin boyutlarına yönelik araştırmacılar tarafında değişik sorun alanları ile ilgili farklı boyutlandırmalar yapılmıştır. Okul güvenliğini etkileyen

etmenler zaman içerisinde değişebilmektedir. Işık (2009) okul güvenliği boyutlarına yönelik kapsamlı bir çalışma yaparak okul güvenliği boyutlarını dört başlık halinde toplayarak şu şekilde sıralamıştır:

Öğrencilerin ve Diğer Bireylerin Okulda Fiziksel/Bedensel Güvenliği: Birinci boyutta öğrenci, öğretmen ve diğer bireylerin; okulda sağlık, okulda temizlik ve okulda beslenme ile alakalı sorun alanlarını içermektedir..

Öğrencilerin ve Diğer Bireylerin Okullarda Psikolojik Güvenliği: Bu boyut; okulda öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer bireylerin ruhsal durumlarını kapsayan düzenlemeleri içermektedir.

Öğrencilerin ve Diğer Bireylerin Okulda Toplumsal Güvenliği: Bu boyut; öğrenci, öğretmen ve diğer bireylerin; okulda ayrımcılık, okulda zorbalık, okulda dayak ve okulda cinsel istismar gibi sorun alanlarını ele almaktadır.

4.1.OKULDA FİZKSEL/BEDENSEL GÜVENLİK

4.1.1.Okulda Temizlik : Temizlik, en doğru şekilde şöyle tanımlanabilir ; sağlığı olumsuz etkileyebilecek ortamlardan korunmak için yapılacak çalışmalar ve alınan hijyenik önlemlerin tümü “temizlik” olarak tanımlanır. Demirtaş’a (2010) göre temizlik görünen kirlerin buldukları yerden uzaklaştırılması ve sağlıklı ortamın korunması ve ortamın mikroplardan arındırılarak hazır hale olarak tanımlanmaktadır. Temizlik, sağlığı korumanın önemli koşullarından biridir diyebiliriz.Okulda temiz bir ortamın sağlanabilmesi için okul yönetimleri çeşitli temizlik planları uygulamaktadır. Bu planlarda:

- Okullarda el yıkamak için yeterli sayıda sağlam, temiz ve fonksiyonel lavabo yerleştirerek, kişisel temizlik alışkanlığının geliştirilmesi ve tuvaletlerin temiz kullanması konularında sosyal kulüp çalışmalarında öğrencilere temizlik ile ilgili

bilgilendirme yapılması.

- Okul aile birliği ve idarenin ortak karar alarak giderleri aile birliklerine ait olmak üzere tuvaletlere sıvı sabun, kâğıt havlu ve peçete konulması, bu araç gereçler kontrol edilerek, eksikliklerin giderilmesi. Tuvaletlerin sürekli temiz tutulması ve her teneffüsten sonra temizlik personelleri tarafında temizlenmesi.

- Okulda sınıf ve koridorlara kapaklı ve pedalli çöp kovaları konulması, uygun yerlerde mümkünse çöpleri ayrıştırmak amacıyla geri dönüşüm (kâğıt, cam vs.) ayrı kutularının bulundurulması ve çöplerin periyodik olarak toplanması.

- Öğrencilerin tuvaletteki lavabo musluklarından su içmelerinin engellenmesi, bunu önlemek içinde ailelerin bilgilendirilmesi. Ayrıca su depolarının yetki belgesine sahip firmalar tarafından periyodik olarak temizlenip klorlanması.

- Okuldaki koridorların temiz ve düzenli olması için ortak alanların günlük temizliğinin yapılması.

- Sınıflar, öğretmenler odası, yönetici odaları, kütüphane varsa spor salonu, revir, laboratuvar ve atölyelerin günlük temizliğinin yapılması, sınıfların her teneffüste havalandırılması.

- Okulun bahçesinin olabildiğince temiz tutularak, etrafı çevrilmiş korunaklı, kirlilik oluşturacak ve zararlı hayvanların çoğalmasına yol açabilecek ve çöp ve atık yığınlar ile su birikintilerinin oluşmaması için gerekli tedbirlerin alınması.

- Okul yönetimleri tarafından öğrenci sağlığını olumsuz yönde etkileyen ürünleri satan, okul çevresindeki seyyar satıcılara karşı önlem alınması. Bu konuda ilgili kurumlarla iletişime geçilmesi.

- Virüs ve mikropların yayılmasını önlemek için okullarda, kapı kollarında, ışık

anahtarlarında, musluklarda, sıralarda ve masalarda sık dokunulan yüzeyleri uygun temizlik maddeleriyle temizlenmesi.

- Okul kantin hijyeninin denetimi, satın alınan ürünlerin üretim izinlerinin denetimi ve üretim yerlerinin denetiminin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş kuruluş ve kişiler tarafından gerçekleştirilmesi. Ayrıca okul yönetimleri tarafından da kantininin periyodik aralıklarla denetlemesi. Yer almaktadır.

4.1.2. Okulda Sağlık: Başarılı bir eğitim-öğretim için öğrencinin sağlıklı olması temel koşuldur. Okul sağlığı hizmetleri; öğrencilerin sağlığını değerlendirmek, korumak ve geliştirmek için yapılan çalışmaların tümüdür diyebiliriz. Çocukların büyüme ve gelişme döneminde okul çağı önemli bir yere sahiptir. Bu dönemde erken fark edilen büyüme-gelişme bozukluklarının önüne geçmek daha kolaydır. Görme ve işitme gibi bazı bozuklukların tespiti çoğu zaman okullarda öğretmenler tarafında ortaya çıkarılmaktadır. Bu bozuklukların erken tanı konularak, tedavi edilmesi öğrencinin başarılı olma şansını artırmaktadır (Şahin, 2000).

Okul müdürlüklerinin, okullarda karşılaşılan, özellikle öğrenci sağlığı ile ilgili sorunlara karşı önlem alma, karşılaşılabilecek olumsuzlukları ve riskleri belirleyerek anında müdahale etme sorumluluğu vardır. Okullarda öğrencilerin sağlığını etkileyebilecek başlıca faktörler şunlardır (Taşdan ve Memduhoğlu 2008):

- Hastalıklara karşı bakım ve koruma.
- Temizlik-hijyen.
- Beslenme alışkanlıkları ve uygun beslenme programları.
- Okul alanlarının öğrenci gruplarına göre paylaşımı.
- Okul bahçeleri ve mevcut okul oyun alanları.
- Kazalar ve yaralanmalar.
- Sigara içmek, zararlı maddeleri içmek ve tüketmek.
- Öğrencilerin taşınması gereken ağır nesnelere (çanta vb.).

- Okulun fiziksel yapısının özellikleri.
- Okula geliş-gidiş.

Bu faktörlerin yanı sıra okulların çok sayıda öğrenci ve personelin buluşma yeri haline gelmesi, okullarda acil müdahale, ilk yardım, durum tespiti, salgın hastalıklar gibi konuların ele alınabileceği bir sistemi zorunlu kılmıştır (Çalık, 2012).

Bu amaçla okul sağlığı sorunlarının çözümü için; okul çağındaki çocukların mümkün olan en iyi zihinsel, fiziksel ve sosyal sağlığa ulaşmaları sağlanmalı ve sürdürülmeli, okul çağındaki çocukların sağlıklı bir çevrede tam potansiyellerine ulaşmaları sağlanmalı, çocukların ve ailelerin sağlık standartlarını yükseltmeleri sağlanmalıdır.

Ülkemizde okul sağlığı hizmetlerinin henüz gelişmiş ülkelerdeki okul sağlığı hizmetleri kadar gelişmese de Milli Eğitim Bakanlığının okul sağlığı konusunda diğer kamu kuruluşları ile birlikte sürekli çalıştığı ve okul sağlığının büyük bir aşama kaydettiğini söyleyebiliriz.

4.1.3. Okulda Beslenme: Araştırmalar, çocukluk çağı açlığı ile psikolojik işlevsellik ve öğrenme arasında bir ilişki olduğunu, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin yeterince yemek yiyemediğini, yetersiz beslenen ve yeterli kalori almayan öğrencilerin akademik performanslarının düşük olduğunu, devamsızlıklarının ve psikolojik hastalıklarının daha fazla olduğunu göstermiştir. Sağlık sorunları ile sıklıkla karşılaşıldığı bu araştırmalarda tespit edilmiştir (Alaimo ve ark.; Aktaran Güder 2019). Bu nedenle okullarda sağlıklı gıda ortamlarının oluşturulması ve öğrencilerin güvenli gıda tüketmeleri için uygun koşulların oluşturulması kabul edilebilir.

Ayrıca okullarda düzenli ulaşımı olan öğrenciler için oluşturulan yemekhane, yemek hizmetleri ve kantinlerin kalitesi öğrencilerin sağlıklı beslenmesi açısından

oldukça önemlidir. Sivas ve Antalya'da ilkokul öğrencileriyle yapılan bir araştırmada, taşınmalı eğitim öğrencilerinin %60'dan fazlasının yemeklerinden memnun olmadığı, gerek normal gerekse taşınmalı eğitim öğrencilerinin günlük yemek alımlarının gereğinden az olduğu belirlenmiştir. (Yaman, 2009).

Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından yürütülen ulusal bir araştırmanın sonuçları, okullardaki beslenme ihtiyaçlarının kalitesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın bazı sonuçlarına göre;

- Öğrenciler, öğretmenler ve okul yöneticileri okul kantinlerinde satılan poğaç, simit, ekmek arası, tost vb. ürünlerin tazeliğini yeterli görmemektedir.
- Öğrencilerin yarıdan fazlası bu tür besinleri hijyen açısından da yetersiz bulmaktadır.
- Öğrencilerin % 25'i okul kantinlerinden aldıkları yiyecekler nedeniyle fiziksel rahatsızlık yaşamıştır.
- Okul kantinlerinde satılan yiyecek ve içecekler dışarıdakilere göre daha pahalı bulunmuştur.
- Öğrenci görüşleri kantinlerin ve çevrelerinin arzu edilen düzeyde temiz ve düzenli olmadığı yönündedir (Ardıç,2008).

Yukarıdaki hususlar değerlendirildikten sonra, öğrencilerin okulda kullandıkları alanların beslenme ihtiyaçlarını karşılaması ve tükettikleri gıdaların sağlıklı yaşam ve yetiştirme ile uyumlu olması zorunludur. Ayrıca okullarda sağlıklı beslenme alışkanlıklarının oluşturulması, kilonun korunması ve içme suyu ihtiyacının karşılanmasına yönelik uygulama ve fırsatlara yer verilmelidir (Işık, 2009).

4.2. OKULDA PSİKOLOJİK GÜVENLİK

Işık (2009) okulda psikolojik güvenliği öğrencilerin ve diğer bireylerin ruh sağlığı olarak tanımlamaktadır. Okulda güvenli bir ortam oluşturmanın boyutlarından bir tanesi de öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer çalışanların ruh sağlığını korumak ve geliştirmektir.

Okullarda ruh sağlığı, öğrencilerin duygusal gelişimi ve esenliği için büyük önem taşımaktadır. Araştırmalar, 9-12 yaşındakilerin sınavları ve okul performansını korku nedeni olarak görebileceğini gösteriyor. Ayrıca saldırganlık ve sosyal becerilerin kazanılması okuldaki duygusal gelişimin önemli göstergeleri olarak kabul edilebilir (Çalık, 2012).

Okulun sadece akademik başarının önemli olduğu, duyguların duygulardan arındırıldığı ya da öğrenciler arasındaki üst düzey rekabet nedeniyle hüsrana duygularının yoğun yaşandığı bir yer olması bireyin ruh sağlığına bozmaktadır. Bu bozulmada okulun güçlü bir etkisinin olduğu görülmektedir (Kılıççı, 2006).

Öğrencide başlayan duygusal travma bütün hayatını etkileyebilecek ve hatta öğrenciyi topluma zararlı bir birey haline getirebilecektir. Öğrencinin normal yaşantısı bir kenara bırakılarak okul kapısından içeri girdiği andan itibaren bireyler arasında hiçbir ayırım yapılmadan hepsine gerekli değerin verilmesi öğrencinin kendini güvende hissetmesine neden olur.

4.3. OKULDA TOPLUMSAL GÜVENLİK

Bu bölümde okul güvenliğinin sosyal yönü ile ilgili olarak öğrenciler, öğretmenler ve diğer okul paydaşlarının karşılaştıkları; okul zorbalığı, okulda dayak,

okulda cinsel istismar ve okul ayrımcılığı konularına yer verilecektir.

4.3.1. Okullarda Zorbalık: Okul zorbalığı günümüzde çocuklar ve ergenler arasında sık bir şekilde yaşanan saldırganlık eylemidir. Bu konudaki ilk çalışmalar 1970’li yıllarda Olweus tarafından yapılmıştır (Dönmez ve Özer, 2009).

Zorbalık tanımlarında hareketle okullarda zorbalığı; itme, dövme, kesici ve delici araçlar kullanarak korkutma zorbalığı; saldırı, alay etme, lakap takma, küçük düşürme gibi sözler kullanarak sözel zorbalık; gruptan dışlama, ayrımcılık, aşağılama yaparak duygusal ayrımcılık; sarkıntılık, elle taciz, cinsellik içeren resimlerin çizilmesi ve yazıların yazılması ile cinsel zorbalık şeklinde sıralayabiliriz.

Zorbalık çeşitleri düşünüldüğünde öğrencilerin, öğretmenlerin ve okulun diğer çalışanlarının okulda zorbalığa maruz kalma olasılıklarının yüksek olduğu görülmektedir. Zorbalığa maruz kalan ve sürekli zorbalıkla mücadele etmek zorunda kalan bireyin psikolojisi olumsuz etkilenmekte bu durumda okulda güvenlik algısını negatif olarak etkilemektedir. Okulda zorbalık, öğretmenler, öğrenciler, okulun diğer çalışanları veya öğrenci velileri tarafından uygulanabilmektedir. Bu tür problemlerin okullarda olması çocukların gelişimlerini ve öğrenme süreçlerini engellemekte, personel ve öğrencilerin yaşam kalitesini ve akademik başarısının düşmesine neden olabilmektedir.

Yapılan araştırmalar zorbalığın ilköğretim okullarında, liselere kadar geniş bir alana yayıldığını ortaya koymaktadır. Pişkin (2002) tarafında ilköğretim kademesinden 1164 öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada, , örneklem grubundaki öğrencilerin % 65’i herhangi bir şekilde okulda zorbalığa uğradıklarını; % 37’ si de okulda zorbalık yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada öğrencilerin %39’ u fiziksel zorbalık, % 49’u sözel zorbalık, % 20’ si dedikodu ve iftiraya uğrama, % 16’ sı arkadaş grubunda dışlanma ve% 13’ ü de zorla paralarının veya değerli eşyalarının

alınması şeklinde haftada en az bir defa zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Kapıcı (2004) tarafında Ankara ilinde 5 ilköğretim okulunda 206 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin % 40' ı en az haftada bir defa zorbalık davranış türlerinde birine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Çınkır ve Kepenkçi (2003) tarafında öğretmen ve idareciler üzerinde yapılan bir araştırmada öğretmen ve idareciler okullarda itme, ad takma, alay etme, eşyalara zarar verme, cinsellik içeren sözleri söylem davranışlarının okullarda çok sık görüldüğünü söylemişlerdir.

Okullarda zorbalığın önlenmesi veya en aza indirilebilmesi için bu amaçla yapılacak bir programa okulun bütün paydaşlarının mücadeleye katılımı ile mümkün olabilecektir. Farklı ülkelerde uygulanan programlar ve geliştirilen tedbirler incelenerek bu konuda yaşanacak mağduriyetler en aza indirilebilir. Zorbalık davranışını sergileyen veya bu davranışta mağdur olan öğrencilerin tespit edilmesinde öğretmenlere ve ailelere önemli görevler düşmektedir.

4.3.2. Okulda Dayak : Yaşamın her alanında farklı şiddet türleriyle karşılaşabiliyoruz. Bunlardan dayak, en yaygın olarak kullanılan fiziksel şiddet türlerinden bir tanesidir diyebiliriz. Dayak; genel olarak incitmek amaçlı olarak fiziksel gücün kullanılması olarak tanımlanmaktadır (Korkut, 2004).

Dayak ile karşılaşan bireyler bireyler kendilerini akranlarının çevresinden soyutlamaktadır. Okullarda bedensel ceza uygulaması başarısız ve istikrarsız kimlikleri pekiştirmektedir. Fiziksel ve psikolojik olarak etkilenen çocuklar, konsantre olmakta güçlük çekerler ve yaratıcılıkları ve risk alma yetenekleri de engellenebilir. Ayrıca bedensel ceza, isyan, intikam, direniş ve küskünlük duygularını pekiştirmektedir (UNICEF 2001; Aktaran Bahçi 2014).

4.3.3. Okulda Ayrımcılık : Eğitim ve öğretim, insana yaradılıştan verilen bir hak olduğu gibi, insanın en temel çalışma alanlarından birisidir. Eğitim ve öğretim,

dünya nimetlerinden faydalanmanın da ötesinde, insanın toplum içinde kendine etkili ve hareketli bir yer bulabilmesinin de en önemli şartıdır (Balci, 2000).

UNESCO, Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme'nin 1. Maddesinde ayrımcılığı "ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi görüş veya diğer, ulusal veya sosyal köken, ekonomik durum veya doğum yeri temelinde, eşit muameleyi önlemek veya ortadan kaldırmak" olarak tanımlamaktadır. (UNESCO, 1960; Aktaran : Bahçi 2014).

Okullarda ayrımcılık cinsiyete, etnik kökene, kullanılan dile, dini inanışına ve sosyal-ekonomik durumuna göre ortaya çıkabilmektedir. Türkiye'de okullarda öğrenciler arasında ayırım yapılmasının yanlış bir durum olduğu toplumun bütün kesimlerinin ortak kanaatidir (Işık, 2009). Türkiye'de okullarda çocuklara karşı özelliklerinden dolayı açıkça bir ayrımcılığın yapılmasına çok nadiren karşılaştığımızı söyleyebiliriz. Türkiye'de okullarda uygulanan eğitim-öğretim politikalarından dolayı öğrenciler arasında ayrımcılığın ortaya çıkabildiğini söyleyebiliriz. Okullarda öğrenciler için verilen ders kitapları farklı bölge ve yörelerdeki çocukların özellikleri dikkate alınmadığından dolayı öğretimde sıkıntıların ortaya çıkabildiğini söyleyebiliriz. Okullarda velilerin öğretmen tercihleri de öğretim de ayrımcılığın ortaya çıkmasına sebep olduğunu söyleyebiliriz. Son yıllarda bazı okul yönetimleri, birinci sınıfa kayıt edilen öğrencilerin sınıflarını kura ile belirleyerek bu uygulamanın önüne geçmektedirler. Okullarda öğrenciler arası ayrımcılıkla mücadelede standart okul üniformalarının tercih edilmesinin de önemli bir katkısının olduğunu söyleyebiliriz (Işık, 2009).

Ayrıca ülkemizde okullarda da cinsiyet ayrımcılığına rastlamak mümkündür. Okullarda cinsiyetçiliğin toplumsallaşması, müfredatların var olan toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını pekiştirmesi, kadın ve erkek için ayrımcı toplumsal roller gibi olayların okullarda cinsiyetçiliğın ortaya çıkmasında etkili olduğu görülmüştür (Gök, 2004). Erkek öğrenci okullaşma oranının kız öğrencilerden yüksek olması

Türkiye'de eğitimde cinsiyetçiliğin olduğunu göstermektedir.

4.3.4. Okulda Cinsel İstismar : Çocuk istismarı ebeveynler, akrabalar veya bakıcı gibi diğer erişkin bireyler tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve uzmanlar tarafından uygunsuz olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini olumsuz olarak engelleyen, kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Bu hareketlerin sonucu olarak; çocuğun ruhsal, fiziksel, sosyal veya cinsel açıdan zarar görmesi, sağlığının tehlikeye girmesi söz konusudur. istismar ve ihmalin bu farklı şekilleri yalnız aileleri değil, toplumu, sosyal kuruluşları, yasal sistemleri, eğitim sistemini ve iş alanlarını da etkileyen bir halk sorunudur (Taner ve Bahar, 2004). Cinsel istismara uğrayan çocukların yaşamlarında sosyal, duygusal ve davranışsal olarak birçok olumsuz etki görülebilmektedir. Kavgacı (2011) bu olumsuz etkileri şu şekilde sıralamaktadır: Okul sorunları, arkadaşlarına karşı düşmanca davranma, suç işleme, yalnızlık, yabancılaşma, duyguların bedene yansıtılması, endişe, suçluluk duygusu, özgüven eksikliği, intihar, gelişimsel özellikler, yaşına uygun olmayan cinsel davranışlar, kendine zarar verme ve beslenme bozuklukları şeklinde sıralamaktadır.

4.4. OKULDA FİZİKSEL ORTAM VE FİZİKSEL ÇEVRE GÜVENLİĞİ

4.4.1.Okulun Fiziksel İmkânları ve Fiziksel Çevresi : Okulun fiziksel açıdan sağlam olması okul güvenliğinin önemli bir bileşenidir diyebiliriz. Örgün ve yaygın eğitim kurumlarının, öğrencilerin kendilerini her şekilde rahat ve güvenli bir ortamda hissetmeleriyle başarıya ulaşabilecektir. Bir okul sel, deprem, yangın gibi doğa olayları terör gibi insan kaynaklı felaketlere uğrayabilir. Bu tür felaketler kapsamı bakımından birçok öğrenciyi, okulu ve hatta o bölgedeki bütün toplumu etkileyebilir (Dönmez ve Özer, 2009).

Okullarda güvenli ortamların oluşturulması, önleme çalışmaları, kapsamlı güvenlik ve kriz planlaması ve okul, aile ve toplumda her bireyin çabasını içeren

ortak bir altyapının kurulmasıyla mümkün olmaktadır. Güvenli bir okul ortamı sağlamak için bu grupların tümü, sorun tetikleyicilerini ve çözümlerini değerlendirebilecek, uygun stratejiler ve tüm önleme sürecini içeren eylem planları geliştirebilecek ve uygulayabilecektir (Kadel ve diğerleri, 1999; akt: Çalık, 2012).

4.4.2. Doğal Afetler ve Okullar : Okullar toplu yaşam merkezleri olduğu için acil müdahale gerektiren doğal afetlere ve olağan üstü durumlara karşı her zaman hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Doğal afetler özellikleri gereği doğal olması, can ve mal kaybına neden olması, aniden meydana gelmesi ve başladıktan sonra insanlar tarafında engellenememesi nedeniyle okullar tarafında öğrencilerin güvenliklerinin sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Okullarda deprem dışında farklı afetlerde gerçekleşebilir. Bu afetlere karşı da gerekli her türlü önlemin alınması okul güvenliği açısından önemlidir. Binaların güvenli ve uygun inşa edilmesinin yanında, acil müdahale gerektiren deprem, yangın, olumsuz hava koşulları gibi durumlar için öğrenci ve çalışanların güvenliklerini koruyacak mekanizmaların oluşturulması şarttır.

4.4.3. Okullarda Mal Güvenliği : Okullar öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin güvenli bir şekilde eşyalarını bırakmaları gereken güvenli yerler olmalıdır. Okullarda bu anlamda hırsızlık olayları olabilmektedir. İlköğretim kademesinde bir, iki, üç ve dördüncü sınıflarda defter, kalem, açacak gibi öğretim araç- gereçlerinin çalınması olayları bir çok okulda yaşanabilmektedir. Diğer sınıflarda bu hırsızlık olayları daha ciddi boyutlara varabilmektedir.

Öğrencilerin ekonomik farklılıklarının ortaya çıkardığı faktörlerin ortadan kaldırılması okullarda mal güvenliğine katkı sağlayacaktır. Özellikle ilköğretim kademesinde sene başında yapılacak veliler toplantısıyla öğrencilerin günlük okul harçlıklarının öğretmen ve veliler tarafında belirlenerek her öğrenciye günlük aynı

miktarı vermek hırsızlık olaylarının azalmasına katkı sağlayabilir (Işık, 2009).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

5. ARAŞTIRMANIN AMACI

İstanbul ili Kartal ilçesi Eyyup Genç İlkokulu paydaşlarından veli ve öğretmen görüşlerinin alınarak okul güvenliği ile ilgili görülen eksikliklerin tespit edilmesi ile okul güvenliğine kaynak oluşturabilecek bilimsel bulgular elde ederek bir durum tespiti yapmaktır.

6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Okullardaki eğitim faaliyetlerin düzenli bir şekilde yapılabilmesi ve istenilen başarı düzeyine ulaşabilmesi için en önemli etkenlerden biri okul güvenliğidir. Çevremizde yaşanan güvenlik sorunları okullarımıza da yansımaktadır. Günün büyük bir bölümünü okullarda geçiren çocuklarımızın güvenli bir okul ortamında bulunmaları velilerin istedikleri bir durumdur. Kaliteli bir eğitim öğretim ortamı hazırlamak için öğrencilerin, velilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin ve diğer personelin kendileri fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak güvenli okul ortamında hissetmeleri gerekmektedir. Eğitim öğretim faaliyetlerinin genel amacı ülkenin geleceği olan çocukların, gençlerin bilgi, beceri ve davranış olarak sağlıklı ve verimli yetişmelerini sağlamaktır. Çocukların gelişiminde ve sosyalleşmesinde önemli rolü olan okulun belirli güvenlik kriterlerine uygun olmasını istemek velilerin temel hakkıdır.

7. VARSAYIMLAR

Araştırmada verilerin toplanmasında kullanılan görüşme sorularına verilen tüm yanıtlar öğretmenler ve velilerin doğal görüşlerini ortaya koymaktadır. Bu araştırma, İstanbul ili, Kartal ilçesi, Eyyup Genç İlkokulu ğretmen ve velilerinin okul güvenliğine ilişkin görüşleriyle sınırlıdır.

8. TANIMLAR

8.1. GÜVENLİK : Sosyal hayatta insanların korkusuzca ve güvenle yaşayabileceği kanun ve düzenin uygulanması, emniyet.

8.2. GÜVENLİ OKUL : Daha kaliteli bir eğitim için; ğrenci ve öğretmenlerin kendilerini güvende hisseceği, fiziksel ve çevresel olarak okulların korunaklı hale getirildiği okul ortamıdır.

8.3. OKUL GÜVENLİĞİ : Öğrenci, ğretmen,yardımcı personel, ğrenci velileri ve diğer tüm okul paydaşlarının okulda buldukları süre içerisinde kendilerini fiziksel, duygusal ve psikolojik anlamda rahat hissetmeleridir.

8.4. ÖĞRETMEN : Araştırma kapsamında Eyyup Genç İlkokulunda görev yapan öğretmenlerdir.

8.5. VELİ : Araştırma kapsamındaki Eyyup Genç İlkokulu ğrenci velileridir.

9. YÖNTEM

9.1. ARAşTIRMANIN YÖNTEMİ

Öğretmen ve velilerin okul güvenliği ile ilgili görüşlerini belirlemek için yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma veri toplama araçlarından birisi olan görüşme tekniği

kullanılmıştır. Nitel araştırma görüşme, doküman analizi ve gözlem gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayların ve algıların doğal ortamda bütüncül ve gerçekçi bir şekilde ortaya konmasını sağlayan nitel bir sürecin takip edildiği araştırmadır. Gözlem, görüşme ve doküman analizi nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama yöntemleridir. Görüşme yöntemi ,nitel yöntemlerde kullanımı en fazla olan yöntemdir (Yıldırım, 1999, s.10-11,akt.Öztürk,2020). Araştırmacı, görüşme yöntemi kullanarak görüşme yapılan kişinin içsel dünyasına girmeye ve olayları onun perspektifinden anlamaya ve kavramaya çalışır (Patton, 1987: 109). Diğer araştırma teknikleriyle yeterince elde edilemeyen kişiye özel, saklı bir çok şeyi görüşme tekniği kullanarak ortaya çıkarmak mümkündür (Kvale, 1996:).

9.2. ARAŞTIRMANIN DESENİ

Araştırma deseni durum çalışmasıdır. Durum çalışması, bir durumla ilgili etmenlerin bütünsel olarak araştırılması ve ilgili durumdan nasıl etkilendiği ve ilgili durumu nasıl etkilediği üzerine odaklanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005'den akt.Özgan ve Bozbayındır,2011).

9.3. ÇALIŞMA GRUBU

Çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Kartal İlçesi Eyyup Genç İlkokulunda görev yapan öğretmenler ve okul velileri olmak üzere iki farklı çalışma grubu oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda ölçüt olarak öğretmenlerin şu anki okullarında üç yıl ve daha fazla süredir çalışması, okul güvenliği uygulamaları konusunda belirli bir düşünce ve yaşantıya sahip olmaları öngörülmüştür. Velilerde ise okuldaki mevcut öğrenci ya da öğrencilerinin sınıfsal derecesi ve velisi bulunduğu öğrenci sayısı özellikleri aranmıştır. Katılımcılar 6 öğretmen ve 6 veliden oluşmaktadır. Her katılımcıya bir kod verilmiştir (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6 - V1,V2,V3,V4,V5,V6).

Katılımcı öğretmenlere ait kodlar ; cinsiyet, yaş, okulda çalışma süreleri ve kıdem bilgilerine ilişkin demografik bulgular tablo 1.1’de sunulmuştur.

Tablo 1.1. Katılımcı öğretmenlere ilişkin bilgiler :

<u>Katılımcı</u>	<u>Cinsiyet</u>	<u>Yaş</u>	<u>Okulda Çalıştığı Süre</u>	<u>Kıdem(Yıl)</u>
Ö1	E	39	6	18
Ö2	K	55	9	30
Ö3	K	54	9	28
Ö4	E	50	7	23
Ö5	K	50	10	24
Ö6	E	51	12	25

Katılımcı velilere ait kodlar ; cinsiyet, yaş, öğrenci sayısı ve öğrenci sınıfı bilgilerine ilişkin demografik bulgular tablo 1.2.’de sunulmuştur.

Tablo 1.2. Katılımcı velilere ilişkin bilgiler :

<u>Katılımcı</u>	<u>Cinsiyet</u>	<u>Yaş</u>	<u>Öğrenci Sayısı</u>	<u>Öğrenci Sınıfı</u>
V1	K	40	1	4
V2	K	38	1	2
V3	K	32	1	1
V4	K	42	1	1
V5	K	40	1	3
V6	K	37	1	1

9.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada kullanılan görüşme soruları alan yazın taraması yapılarak ve uzman görüşünün alınmasıyla belirlenmiştir. Katılımcılar okul güvenliği hakkında bilgilendirilmiştir. Görüşmeler okulda daha sessiz bir ortam sağlayan okul müdür yardımcısı odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yaklaşık olarak 15-20 dakika sürmüştür. Detaylı bilgi toplanmaya çalışılmıştır. Verilerin çözümlenmesiyle bulgular kendi içinde anlamlı, tutarlı ve kavramsal çerçeveye uyumlu şekilde

çıkılmıştır, böylece iç geçerlilik sağlanmıştır. İç güvenilirliği sağlamak için görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Görüşme bitiminde katılımcılara söyledikleri kısaca aktararak düşüncesini aktarılanların doğru yansıtıp yansıtmadığı sorularak dış güvenilirlik sağlanmıştır. Görüşmede şu sorular sorulmuştur:

1. Güvenli okul denilince ne anlıyorsunuz?
2. Okulumuzu güvenli okul standartlarına göre değerlendirdiğinizde neler söylersiniz?
3. Sizce okul yönetimleri güvenli okul ile ilgili ne tür uygulamalar yapmalıdır?
4. Sizce okul yöneticileri ve öğretmenlerin iletişim becerileri ile okul güvenliğine ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Varsa hangi düzey ve yöndedir?
5. Genel hijyen kuralları bakımından öğrencilere sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturmak için neler yapılmalıdır?

9.5. VERİLERİN ANALİZİ

Veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi bir tür tümevarımsal analiz olduğu için incelenen olgunun veya olayın kökenine odaklanır. Şifreleme yoluyla verilerin temel kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılmaktadır. Nitel araştırmalarda araştırmacı, topladığı betimsel ve ayrıntılı verilerden problemle ilgili konuları ortaya çıkarmaya, elde ettiği verileri yapılandırılmış yapılara, anlamlı ve sistematik, yani teori oluşturmaya çalışır. İncelenen olay veya olgunun altında yatan bir teorinin olmaması durumunda tümevarımsal analiz yani kodlamaya dayalı içerik analizi gerekmektedir (Baltacı, 2017; Şimşek ve Yıldırım) , 2011).

Öğretmen ve velilerden alınan cevapların analizinde önce sorulara verdikleri yanıtlar dinlenmiş, yazıya aktarılmıştır. Deşifrelerin doğruluğunu test etmek ve eksikleri gidermek için ses kayıtlarıyla yazılı bilgiler eşleştirilmiş ve kontrol edilmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar okunarak kısaltılmış veriler arasındaki anlamlı bölümler belirlenerek anlamı en iyi yansıtan sözcük, cümle ya da

kavramla adlandırılmış, kodlamalar yapılmış, benzer kodlar belirli kategorilerde toplanarak alt temalar oluşturulmuştur. Tema, kategori ve kodlar kavramsal çerçeveye uygun olarak oluşturulmuştur. Her tema altında bulunan kodlar ve kategoriler bir araya getirilerek tablolar oluşturulmuştur. Her tablo, görüşme sorusu altında verilmiştir. Bulguların yorumlanmasında kullanılmak üzere katılımcı görüşlerine yer verilmiştir, bu görüşmelerden bire bir alıntılar yapılmış ve her katılımcı öğretmen (Ö) ve veli (V) kısaltması yapılarak belirtilmiştir.

10. BULGULAR

Bu bölüm öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin ilkokullarda okul güvenliğine ilişkin görüşlerini ortaya koyan bulguları içermektedir.

Öğretmen ve velilerin okulda okul güvenliği açısından görülen eksiklikler konusunda düşünceleri alınmış, ayrıca okulda güvenlik konusunda olumlu ve olumsuz yönler yine alınan yanıtlardan yola çıkılarak elde edilen bulgular ışığında kodlar ve temalar oluşturularak katılımcıların görüşleriyle birlikte sunulmuştur.

Öğretmen ve velilerin güvenli okul kavramını nasıl tanımladığına dair bulgular, çalışma grubundaki katılımcılara “Güvenli okul denilince ne anlıyorsunuz?” sorusu yöneltilerek oluşturulmuştur. Bulgulara ilişkin kod, tema ve frekans değerleri tablo 2.1. ve tablo 2.2.’de sunulmaktadır:

Tablo 2.1. Katılımcı Öğretmenlerin Güvenli Okul Kavramına İlişkin Görüşleri

Kod	Tema	f
Sağlıklı eğitim ortamı	Güvenli okul	3
Güvenli ve huzurlu ortam		3
Kazalara karşı korunma		2
Afete dayanıklı bina		2
Risklerin minimum olduğu ortam		2
İç ve dış tehditlere önlem alma		1
Akran zorbalığından uzak ortam		1

Tablo 2.2. Katılımcı Velilerin Güvenli Okul Kavramına İlişkin Görüşleri

Kod	Tema	f
Genel güvenlik tedbirleri	Güvenli okul	3
Risklere önlem alma		2
Kendini güvende hissetme		2
Sık sık denetlenme		1
Nöbetçi öğretmen		1
Kamera sistemi		1
Akademik başarı		1

Katılımcı öğretmenler güvenli okul denildiğinde sağlıklı, huzurlu ve güvenli bir eğitim ortamı, kazalara karşı korunma ve fiziksel anlamda dayanıklı bina kodlarını öne çıkarmış, katılımcı velilerde ise genel güvenlik tedbirlerinin alındığı, risklerin azaltıldığı, bireylerin kendisini güvende hissettikleri okul olarak kodlandığı görülmüştür.

Güvenli okul ile ilgili öne çıkan öğretmen ve veli görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Öğrenci ve çalışanların sağlığını etkileyecek unsurların en aza indirildiği okul ortamı.” (Ö5) “ Öğrencilerin mutlu bir şekilde gelip, mutlu bir şekilde eğitim-öğretim faaliyetlerini tamamlayarak terk ettikleri huzurlu eğitim ortamıdır.” (Ö4) “ Binanın kullanışlı ve sağlam olduğu bir okul, depreme dayanıklı yapılması.”(Ö2)

“ Güvenli okul denilince; tüm risk faktörleri değerlendirilmiş ve ona göre önlemler alınmış çocuk dostu okul diyebilirim.” (V3) “ Güvenli okul denilince; öğrencilerin, öğretmenlerin ve çalışanların hem içerideki güvenliğin, hem de dışarıdan gelecek tehditlere karşı emniyetin alınmasıdır.” (V2) “ Sık sık denetlenilen, gerek kamera gerek nöbetçi öğretmenlerin bulunduğu sınırların bulunduğu ortam.” (V6)

Kodlardan ve katılımcı görüşlerinden anlaşılacağı üzere; katılımcıların güvenli okulu; sağlıklı, huzurlu, risklerden uzak, sağlam yapılı, genel güvenlik tedbirlerinin uygulandığı okullar olarak algıladıkları görülmüştür.

Öğretmen ve velilerin okulumuzu güvenli okul kavramına göre nasıl tanımladığına dair bulgular, çalışma grubundaki katılımcılara “ Okulumuzu güvenli okul standartlarına göre değerlendirdiğinizde neler söylersiniz? ” sorusu yöneltilerek oluşturulmuştur. Bulgulara ilişkin kod, tema ve frekans değerleri tablo 3.1. ve tablo 3.2.’de sunulmaktadır:

Tablo 3.1. Katılımcı Öğretmenlerin Okulumuzun Güvenli Okul Standartlarına Uygunluğu İle İlgili Görüşleri

Kod	Tema	f
Genel olarak güvenli		4
Okul binası yeni ve yeterli		1
Hijyenik	Güvenli okul standartlarına uygun	1
Büyük kazalar yaşanmamakta		1
Yüksek güvenli okul		1
<hr/>		
Yeterince temiz değil		2
Okul binası güvenli değil	Güvenli okul	2
Tuvaletler temiz değil	standartlarına uygun değil	2
Okul bahçesi yeterli değil		1

Tablo 3.2. Katılımcı Velilerin Okulumuzun Güvenli Okul Standartlarına Uygunluğu İle İlgili Görüşleri

Kod	Tema	f
Standartlara uygun		4
Güvenlik standartlarına yakın	Güvenli okul standartlarına uygun	2
Genel olarak güvenli		1
Hijyenik		1

Okulumuzun güvenli okul standartlarına göre değerlendirilmesinde katılımcı öğretmenler; genel olarak okulumuzun güvenli olduğunu belirtmekle beraber, okul binasının yeterince sağlam olmadığını düşündüklerini ayrıca okul bahçesinin fiziksel ve güvenlik açısından yeterli olmadığını, tuvaletlerin temizliğinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu tema ile ilgili katılımcı veliler okulumuzu güvenli okul standartlarına uygun bir okul olarak nitelemiştir.

Katılımcılardan öne çıkan görüşler şu şekilde olmuştur : “ Okulumuz güvenli okul standartlarına göre birtakım önlemler alınmış fakat okulun yapım aşamasındaki malzeme ve işçilik beni düşündürüyor. Tuvaletlerdeki sağlık sorunları oluşmaması

için alınan önlemler yeterli değil. Okul bahçesi fiziksel olarak oyun oynamaya uygun değil.”(Ö3) “ Okulumuz hem bulunduğu bölge itibarı ile hem tecrübeli öğretmen profili hem de eğitimli veli profili güvenli okul kriterlerini karşılamaya uygundur.

Ayrıca okul binası yeni ve yeterlidir. Çevresel ve hijyen güvenliği tedbirleri de tatminkardır. Okul eğitim iklimi makuldür.”(Ö4) “ Öğrenciler açısından yüksek güvenli okuldur.”(Ö6) “ Okulumuzu bina içi, merdivenleri, bahçesi, kantini, servisleri bakımından güvenlik açısından şimdilik yeterli görüyorum.”(V4) “ Okulumuzun güvenlik standartlarında güvenli olduğunu düşünüyorum.”(V6)

Bu tema ile ilgili elde edilen bulgulardan, okulumuzun genel anlamda güvenli okul özelliklerini taşıdığı, kısmen temizlik ve tuvalet hijyeni konularında eksikliklerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen ve velilerin okul yönetimlerinden güvenli okul uygulamaları ile ilgili beklentilerine dair bulgular, çalışma grubundaki katılımcılara “Sizce okul yönetimleri güvenli okul ile ilgili ne tür uygulamalar yapmalıdır? ” sorusu yöneltirilerek oluşturulmuştur. Bulgulara ilişkin kod, tema ve frekans değerleri tablo 4.1. ve tablo 4.2.’de sunulmaktadır:

Tablo 4.1. Katılımcı Öğretmenlerin Okul Yönetiminin Güvenli Okul Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Kod	Tema	f
Fiziksel ve insani tedbirler	Güvenli okul uygulamaları	2
Temizlik önlemlerinin alınması		2
Giriş-çıkışların kontrolü		2
Tehdit oluşturabilecek alanların tespiti		1
Güvenli oyun alanları oluşturulması		1
Risk değerlendirilmesinin yapılması		1
Nöbetçi öğretmenlerin denetlenmesi		1
Kantinin sık denetlenmesi		1
Kanunların uygulanması		1

Tablo 4.2. Katılımcı Velilerin Okul Yönetiminin Güvenli Okul Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Kod	Tema	f
Okul içi şiddetle mücadele	Güvenli okul uygulamaları	2
Rehberlik servisi ile koordinasyon		2
Kapıda güvenlik görevlisi		2
Velileri bilgilendirme çalışmaları		1
Kamera sistemi		1
Okul güvenliği eğitimleri		1
Periyodik kontroller yapılması		1
Fiziksel tedbirler alınması		1

Katılımcıların bu tema ile ilgili öne çıkan görüşleri şu şekilde olmuştur :

“Giriş-çıkışların kontrol altında tutulması, mutlaka yeterli ve güvenli oyun alanlarının oluşturulması.” (Ö5) “ Okul yönetimleri risk değerlendirmeleri yapmalı, kazalara neden olacak okul bölümlerinde gerekli tedbirleri almalı, okul nöbetçi öğretmenlerini denetlemelidir.”(Ö1) “Okul yönetimlerinin mevzuatta belirtilen ve gerektiğinde güncellenen okul güvenliği ilgili emir, yönerge ve genelgelerin aksatılmadan uygulanması yeterli olacaktır.”(Ö4)

“ Okul yönetimleri başta öğretmenler, okul çalışanları, güvenlik çalışanları ve nöbetçi öğretmenlere düzenli olarak eğitim vermelidir. Okul içerisinde ve dışında çocuklara zarar verebilecek her şeyi önceden görüp tedbir almalıdır. Çocukların baskı ve şiddete maruz bırakılmadan eğitim görmesi gerekmektedir. Kendine özgüvenli ve özgür, cesur çocuklar yetiştirilmelidir.”(V4) “Kapıda güvenlik görevlisi, bahçede kamera kayıtlarının bulunması.”(V1) “ Okul idaresi velileri çocukları hakkında bilgilendirmeli, sadece veli toplantısında değil, düzenli olarak okula davet edilmeli ayrıca okul içi şiddetle mücadelede rehber işbirliği ile koordinasyonlu çözümler üretilmelidir.”(V5)

Katılımcı öğretmenler okul yönetimlerinin güvenli okul uygulamalarına ilişkin öncelikle okullarda fiziksel ve insani tedbirlerle, hijyen tedbirlerinin alınması ve okul giriş-çıkışlarının kontrol altında tutulması gerektiğini belirtmiş, katılımcı veliler ise okul içi şiddet ile ilgili tedbirlerin alınması gerektiğini, okul rehberlik servisi ile koordinasyonlu bir şekilde veliler ve öğrencilere güvenli okul eğitimlerinin verilmesi gerektiğini ve okul kapılarının kontrol altına alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen ve velilerin bu konuda ortak kodları okul giriş ve çıkışlarının kontrol altında olması gerektiği ve okul yönetimlerinin bu konu ile ilgili gerekli tedbirleri alarak uygulaması yönünde olmuştur.

Öğretmen ve velilerin okul yöneticileri ile öğretmenlerin iletişim becerileri ile okul güvenliği algısı arasında nasıl bir bağ kurdukları ile ilgili bulgular, çalışma grubundaki katılımcılara “Sizce okul yöneticileri ve öğretmenlerin iletişim becerileri ile okul güvenliğine ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Varsa hangi düzey ve yöndedir? ” sorusu yöneltilerek oluşturulmuştur. Bulgulara ilişkin kod, tema ve frekans değerleri tablo 5.1. ve tablo 5.2.’de sunulmaktadır:

Tablo 5.1. Katılımcı Öğretmenlerin, Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin İletişim Becerileri ile Okul Güvenliği Algıları Arasındaki İlişki ile İlgili Görüşleri

Kod	Tema	f
Pozitif yönlü ilişki	Olumlu kodlar	1
Doğru orantılı ilişki		1
Doğru iletişim		1
<hr/>		
Fikir alışverişi	Olumsuz kodlar	4
İletişim kurma becerisi		2
Toplumsal değerler		2
Güvenli iletişim yetersiz		2

Tablo 5.2. Katılımcı Velilerin, Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin İletişim Becerileri ile Okul Güvenliği Algıları Arasındaki İlişki ile İlgili Görüşleri

Kod	Tema	f
Anlamlı ilişki	Olumlu kodlar	2
Uyumlu iletişim		1
Yüksek düzeyde ilişki		1
İletişime açık ilişki		1
Doğru orantılı ilişki		1
		2
Orta düzeyde ilişki	Olumsuz kodlar	1
İşbirliği eksikliği		1
İletişim düşüklüğü		1

Katılımcı öğretmenlerin okul yöneticileri ve öğretmenlerin iletişim becerileri ile okul güvenliği algıları arasındaki ilişki ile ilgili öne çıkan olumlu ve olumsuz görüşleri şu şekilde olmuştur: “ Okul yöneticileri ile öğretmenlerin arasında güvenlikle iletişimi yeterli görmüyorum. Bu konuda da toplumsal değerlerin nasıl ailede verilmeye başlanıyorsa okulda da yönetici ve öğretmenlerin birlikte bu değerleri kazandırmaya yönelik fikir alışverişi yapmaları gereklidir.”(Ö3) Bence okul yöneticileri ile öğretmenlerin iletişim becerileri ile okul güvenliği arasında doğru orantı vardır. Bir okulda okul yönetimi ve öğretmenler arasında iyi bir iletişim varsa o okul diğerlerine göre daha güvenlidir.”(Ö1) “İyi bir iletişim becerisi olan öğretmen ve idareciler, diğer öğretmen ve öğrencilerle iletişim kurarak, endişe ve isteklerini öğrenirler. Tüm paydaşların kendilerini güvende hissetmelerini sağlarlar.”(Ö6)

Velilerin görüşleri ise şu şekildedir: “ Kesinlikle vardır. Yüksek düzeyde.”(V6) “Okul yöneticilerimiz ve öğretmenlerin iletişim becerileri ile okul güvenliğine ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu düşünüyorum. Çünkü okul güvenliği tüm paydaşları ile birlikte ele alınması gerekmektedir. Bu anlamda da okul idaresinin iletişime açık olduğunu düşünüyorum.”(V3) “ Okul yöneticileri, öğretmenler ve okul güvenliği arasında anlamlı bir ilişki vardır. İşbirliği içinde

birbirlerinden haberdar olarak çalışmalıdır. Orta düzeydedir. İletişim arttırılmalıdır.”(V2) “ Okul yönetimi ve öğretmenler güvenlik esasına uygun bir uyum içinde hareket etmektedirler.”(V1)

Bu temada katılımcı öğretmenler okul yöneticileri ve öğretmenlerin iletişim becerileri ile okul güvenliği algıları arasındaki ilişkiyi olumsuz düzeyde olarak nitelemiş; bu olumsuzlukları da fikir alışveriş eksikliği, iletişim becerisi zayıflığı, toplumsal değerlerden uzaklık ve güvenli iletişimden uzaklık şeklinde ifade etmişlerdir. Bazı öğretmenler ise bu algıların olumlu düzey ve pozitif yönde gerçekleştiğini belirtmiştir.

Katılımcı velilerin çoğunluğu; iletişim becerileri ile okul güvenliği algısını olumlu, anlamlı, yüksek düzeyde, iletişime açık ve doğru yönde değerlendirmiş, bazıları ise bu ilişkiyi orta düzeyde, işbirliğinden uzak ve iletişim zayıflığı olarak görmüştür.

Öğretmen ve velilerin okullarda hijyen kurallarına uygun sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturmaya ilişkin elde edilen bulgular, çalışma grubundaki katılımcılara “Genel hijyen kuralları bakımından öğrencilere sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturmak için neler yapılmalıdır?” sorusu yöneltilerek oluşturulmuştur. Bulgulara ilişkin kod, tema ve frekans değerleri tablo 6.1. ve tablo 6.2.’de sunulmaktadır:

Tablo 6.1. Katılımcı Öğretmenlerin Okullarda Genel Hijyen Kurallarına Uygun Sağlıklı Bir Eğitim Ortamı Oluşturmaya İlişkin Görüşleri

Kod	Tema	f
Yeterli yardımcı personel	Hijyen kurallarına uygun sağlıklı eğitim ortamı oluşturma	3
Öğrenciler için hijyen eğitimi		2
Yeterli temizlik maddesi		2
Mevzuatın uygulanması		1
Okul-aile işbirliği		1
Sadece tuvaletlerle ilgilenen personel		1
Sınıfların dezenfekte edilmesi		1
Genel temizlik		1

Tablo 6.2. Katılımcı Velilerin Okullarda Genel Hijyen Kurallarına Uygun Sağlıklı Bir Eğitim Ortamı Oluşturmaya İlişkin Görüşleri

Kod	Tema	f
Yeterli yardımcı personel	Hijyen kurallarına uygun sağlıklı eğitim ortamı oluşturma	3
Okul- aile işbirliği		3
Öğrenciler için hijyen eğitimi		3
Sınıfların dezenfekte edilmesi		2
Seminerler düzenlenmesi		2
Görsel bilgilendirme		1
Okullara maddi destek verilmesi		1

Katılımcı öğretmenlerin okullarda genel hijyen kurallarına uygun sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturmaya yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur: “ Sınıf, ortak kullanım alanları vb. tüm alanlar sık sık temizlenmelidir. Gerekli eleman sağlanarak, yeteri kadar hijyen sağlanmalıdır.”(Ö6) “Genel hijyen kurallarının tam

uygulanabilmesi için yeterli personelin olması gerekir.”(Ö2) “Hijyen kuralları için okulun yeterli sayıda temizlik personeli olmalı, yeterli temizlik maddeleri olmalıdır.Ayrıca öğretmenler de sınıflarında öğrencilerini hijyen konusunda uyarmalı, derslerinde bu konuyu sık sık tekrar etmelidir.”(Ö1)

Katılımcı velilerin okullarda genel hijyen kurallarına uygun sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturmaya yönelik görüşleri ise şu şekildedir: “Sağlıklı bir eğitim ortamının oluşabilmesi için öncelikli olarak okulların gerekli sayıda personeli sahada çalıştırabilmesinden geçer.”(V3) “Öncelikle sınıfların düzenli dezenfektanı yapılmalı ve wc temizliğinde eksik olmamalı. Aileler hijyen konusunda seminer olarak bilgilendirilmeli.”(V1) “Temizliğin önemi anlatılmalı.Çocuklar için eğlenceli sunumlar yapılarak temizliğin önemi anlatılmalı.”(V2) “Sağlıklı bir eğitim için temizlik şarttır. Okullarda yeterli personel desteği yapılmalı ve verilmelidir. Okullara maddi imkan sağlanmalıdır.”(V4)

Tablo 6.1. incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin (f3) okullarda hijyen kurallarına uygun sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturulabilmesi için yeterli sayıda yardımcı personele ihtiyaç duyulduğu, ayrıca yeterli temizlik maddesi gerektiğini ve tüm öğrencilerin periyodik olarak hijyen eğitiminden geçirilmesi gerektiği görüşleri öncelikli olmuştur.

Tablo 6.2. incelendiğinde de yine aynı şekilde velilerin (f3) okullarda hijyen kurallarına uygun sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturulabilmesi için yeterli sayıda yardımcı personele ihtiyaç duyulduğu görüşünde olduğu, okul aile işbirliğinin önemli olduğu ve öğrenciler için hijyen eğitimlerinin verilmesi gerektiği görüşleri ön plana çıkmıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada son yıllarda covid-19 salgınının olumsuz etkileri ile tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de daha da önem kazanan okul güvenliği sorunu üzerinde durulmuş okul güvenliği ile ilgili öğretmen ve velilerin okul güvenliğine ilişkin görüşlerinden yerel düzeyde faydalanılarak, elde edilen çıktıların okulumuza ve diğer okullara faydalı olması amaçlanmıştır.

Bu çalışmada okullardaki okul güvenliğine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri doğrultusunda ulaşılan sonuçlar, ilgili alan yazın çerçevesinde araştırılmış ve kendi bağlamında tartışılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre ; katılımcılar güvenli okulu genel güvenlik tedbirlerinin alındığı, sağlık ve hijyen koşullarına uygun, olası risklerin azaltıldığı yaşam alanları olarak nitelemişlerdir. Tüm okulların güvenli okul kriterlerine sahip olması için gerekli çalışmaların yapılması sonucuna varılmıştır. Bu kriterlerden en önemlisi olarak okul giriş-çıkışlarının kontrol edilmesi öne çıkmıştır.

Yine araştırma sonucunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin iletişim becerileri ile okul güvenliği algıları arasındaki ilişki olumsuz düzey olarak nitelendirilmiştir.

Okullarda hijyen kurallarına uygun sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturulabilmesi için yeterli sayıda yardımcı personele ihtiyaç duyulduğu, okul veli iş birliğinin önemli olduğu ve başta öğrenciler olmak üzere tüm paydaşlara hijyen eğitimleri verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Günümüzde bireylerin eğitiminde ve uygun toplumsal rollerin kazanılmasında okullar önemli bir yere sahiptir. Güvenli okul kabul edilen bir okul, bir öğrencinin yaşamı boyunca ihtiyaç duyacağı bilgi ve deneyimin uygun ve doğru bir şekilde aktarıldığı bir kurumdur. Bu transferin sorunsuz ilerlemesi için öğrencilerin kendilerini güvende hissetmeleri gerekir. Çünkü ne kadar çok kişi öğrenirse, o kadar güvende olurlar. Bu durumda başta öğrenciler olmak üzere okuldaki tüm paydaşların güvenliğinin sağlanması aciliyet arz etmektedir.

Güvenli bir okul ortamı yaratmak için eğitim kurumunun tüm paydaşlarının kendilerini fiziksel, psikolojik ve sosyal olarak güvende hissedebilecekleri bir okul ortamının oluşturulması gerekmektedir. Bunun için fiziki çevrenin ve okulun şartlarının güvenliğinin sağlanması gerekir. Sonuç olarak; okul güvenliğinin, okuldaki bireylerin sağlık, temizlik, beslenme, psikolojik ve sosyal iyilik hali ile, okulların fiziksel ortamı ve fiziksel çevrelerindeki güvenlik ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

Bir okulun güvenli olması okul müdürü, rehber öğretmen, öğretmen, aile ve öğrencilere kısacası tüm paydaşlara düşen görevlerin gerçekleşmesine, başta eğitim bakanlığı olmak üzere tüm üst yönetimin gerekli politikaları oluşturması ve uygulamasına bağlıdır.

KAYNAKÇA

Ardıç, A. (2008). *Öğrencilerin Okul Kantinlerindeki Tüketim Tercihleri ve Kantinlerin Değerlendirilmesi*. MEB, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Araştırması, Ankara: Kaynak Kitaplar Serisi.

Bahçi, C. (2014) İlköğretim Kademesinde Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Güvenliğine İlişkin Görüşleri Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van

Balci, A. (2000). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Yayınları

Balci, A. (1993). *Sosyal Bilimlerde Araştırma (Yöntem, Teknik ve İlkeler)*.3. Baskı, Ankara: Pegem-A Yayıncılık.

Başaran, İ. E. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Ekinoks.

Çalık, A. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Görüşleri. 18 Mart Üniversitesi: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,

Çınkır, S. ve Kepenekçi, Y. (2003). “Öğrenciler Arası Zorbalık”. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Sayı: 34, 236-253.

Demirtaş, Z. (2010). *Liselerde Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 7(13), 208 -223.

Dönmez, B. (2001). Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Yöneticisinin Rolü. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,7(25), 63-74.

Dönmez, B. ve Özer, N. (2009), *Okul Güvenliği ve Güvenli Okul*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Erden, M. (1985).*Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları

Gök, F. (2004). Eğitim hakkı: Türkiye gerçeği. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Bildirisi, 6-9 Temmuz 2004, Malatya, Türkiye.

Güder, A. (2019) Ortaöğretim Öğrencilerin Okul Güvenliğine İlişkin Algı Düzeyleri Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Güven, M. (2002). Okul Güvenliğinde Psikolojik Danışmanların Rolü ve Görevleri. Eğitim Araştırmaları, 5(9), 68-72

Işık, H. (2004). *Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme*. Milli Eğitim Dergisi, Güz-2004, Sayı: 164.

Işık, H. (2009). “Okul Güvenliğinin Boyutlarına İlişkin Kavramsal Bir Analiz”, İlk Öğretmen Eğitimci Dergisi. Ocak 2009, 26-31.

Kapıcı, E.G. (2004). *İlköğretim öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma türünün ve sıklığının depresyon, kaygı ve benlik saygısıyla ilişkisi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 37(1). 1-13.

Kılıçcı, Y. (2006). *Okulda Ruh Sağlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Korkut, F. (2004). *Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.

MEB-Unicef (2006). *Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Hizmet-içi Eğitim Eğitimci Kitabı*. Ankara: MEB

Özcan, M. (2015). Ortaokullarda Okul Güvenliğine İlişkin Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi. Zirve Üniversitesi, Gaziantep.

Özgan, H. ve Bozbayındır, F. (2011). *Okullarda Adil Olmayan Uygulamalar ve Etkileri*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 16(2011)66-85

Öztürk, A.G. (2020). Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları üzerine bir olgu bilim çalışması. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Pişkin, M. (2002). Okul zorbalığı: Tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 2(2), 531-562.160

Şahin, M. (2007). Madde bağımlılığı konusunda Türkiye’de yapılmış olan lisansüstü tezler üzerine bir değerlendirme. Tezsiz yüksek lisans dönem projesi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Taner, Y. ve Bahar, G. (2004). *Çocuk İstismarı ve İhmali, Psikiyatrik Yönleri*. Hacettepe Tıp Dergisi. 35. 82-85

Taşdan, M. ve Memduhoğlu, H.B. (2008). *Okul ve Öğrenci Sağlığının Korunmasına İlişkin Kavramsal Bir Çözümleme*. Milli Eğitim Dergisi. 37(180). 177-193.

Yaman, E. ve Ayar, N. (2009). *Okul Güvenliğine Farklı Bir Yaklaşım: Okul Polisi Uygulaması*. Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi Yıl: 2009, Sayı:2,